

ба 31800

НАУКА
АКАДЕМІІ

БА ~~31800~~

178
392

ПА Л А Ж Э Н Ь Н Ё

Беларускай Сельска-Гаспадарчай Дасьледчай Станцыі Моладзі ЦК ЛКСМБ.

Сельска-Гаспадарчая Дасьледчая Станцыя Моладзі Беларусі зьяўляецца дасьледча-метадычнай базай ЛКСМБ, працуе непасрэдна пад кіраўніцтвам С.-Г. Сэкрату ЦК ЛКСМБ паводле плянаў, зацьверджаных ЦК ЛКСМБ і ўзгодненых з НКЗБ. Сваю работу станцыя разгортвае на базе практычнай працы, саўгасу, калгасу і навукова-дасьледчых устаноў БССР, дзеля чаго паміж імі ўстанаўляецца цясьнейшая ўзаемасувязь.

Задачы Станцыі.

Асноўнай задачай цэнтральнай С.-Г. Дасьледчай Станцыі Моладзі зьяўляецца практычная дапамога камсамолу па мабілізацыі шырокіх мас працоўнай моладзі пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі на больш хуткае выкананьне задач соцыялістычнае рэканструкцыі сельскае гаспадаркі, на падставе высокаразьвітай агротэхнікі. Правядзеньне ў жыццё спэцыялізацыі раёнаў БССР; арганізацыя працы ў калгасах, разгортваньне ўдарніцтва і саборніцтва, і рацыяналізатарскага руху, шляхам укараненьня ў гушчу калгаснай і саўгаснай моладзі агротэхнічных ведаў масавага вопытніцтва, абмен і вывучэньне вопыту сельска-гаспадарчай работы камсамолу, і папулярызацыя яго. Для выкананьня задач Станцыі ўстанавіць наступныя практычныя мерапрыемствы:

- а) Садзейнічаць Райкомам Камсамолу па арганізацыі раённых сельгас. станцый, утвараючы сыстэматычную консульсацыю іх па арганізацыйным мэтодычным і тэхнічным пытаньням працы.
- б) Мабілізуе сілы працоўнай моладзі на дапамогу партыі ў рэканструкцыі сельскай гаспадаркі і на выкананьне ўсіх масавых гаспадарча-палітычных кампаній.
- в) Садзейнічае падрыхтоўцы кадраў масавых кваліфікацый для саўгаснага і калгаснага будаўніцтва.
- г) Разам з Саветам Пралетарскага Турызму і бюро краязнаўства арганізуе маладзевыя экскурсіі і экспэдыцыі для адшуканьня каштоўных руд і вывучае прыродныя багацьці краіны. Дабіваючыся ўключэньня ў скалад навуковых

Ба 31800

Бел. адрзел

1994 г.

экспедыцый прадстаўнікоў з ліку найбольш падрыхтаваных маладых калгаснікаў і ўдарнікаў.

д) Разам з шэфтаварыствам арганізуе сыстэматычную работу па мабілізацыі рабочай моладзі на дапамогу калгаснаму і саўгаснаму будаўніцтву, укараненьню лепшага вопыту вытворчай працы заводу, фабрык у калгасы і саўгасы і наогул сыстэматычная дапамога Станцыі.

е) Для штодзённай дапамогі і кіраўніцтва работай па ўдзелу моладзі ў калгасным і саўгасным будаўніцтве арганізоўвае шырокую вусную і завочную консультацыю, разгортваючы сталую і перасовачную выстаўку, склікае канфэрэнцыі, нарады, выдае масавую літаратуру для калгасных і саўгасных ячэяк, прыцягваючы культурна-тэхнічныя сілы на мясцох.

Сувязь з грамадзкімі арганізацыямі.

Уся работа Станцыі павінна будавацца на базе шырокага прыцягнення савецкай грамадзкасьці. Для гэтага Станцыя:

а) Зьвязваецца з С.-Г. Вузамі, Тэхнікумамі, вярбуе з ліку студэнцтва і навуковых працаўнікоў добраахвотны акты ў вакол станцыі, для сталага ўдзелу ў консультацыйнай, мэтадычнай і арганізацыйна-інструктарскай рабоце.

Кіраўніцтва.

а) Сельска-гаспадарчая Дасьледчая Станцыя Моладзі Беларусі працуе пад кіраўніцтвам ЦК ЛКСМБ, падпарадкоўваецца ў плянавых адносінах НКЗБ у парадку, устаноўленым для сеткі навукова-дасьледчых устаноў БССР.

б) На чале стаіць Загадчык, які прызначаецца і здымаецца ЦК ЛКСМБ.

в) Загадчык станцыі ажыццяўляе кіраўніцтва работы Станцыі і цалкам за яе адказвае і трымае цесную сувязь з усімі сельгас. установамі, зьяўляецца распарадчыкам крэдыту і маёмасьці Станцыі, з узгаднёньнем сельска-гаспадарчага сэктару ЦК ЛКСМБ. Загадчык Раённай сельгасп. станцыі высюўваецца РК ЛКСМБ і ўзгадняецца з Цэнтральнай Сельгас. Станцыяй Моладзі.

г) Распрацоўка асноўных пытанняў Станцыі вядзецца саветам Станцыі. Савет Станцыі складаецца з прадстаўнікоў зацікаўленых устаноў і арганізацыі НКЗБ, Калгасцэнтр, Белмалжылсаюз, Белпаляводсаюз, Белкаапсаюз, Белсадгарадсаюз, Насеннаводсаюз, Трактарацэнтр, прадстаўнікоў бліжэйшых саўгасаў і калгасаў, Асявяіяхэму, Інстытуту Сац. рэканструкцыі сельскай гаспадаркі. Вэт. Інстытуту, Сьвінавод-Інстытуту, Балотнага Інстытуту, Інстытуту Мэханізацыі,

Станцыі малочнай гаспадаркі, Станцыі садова-гародніцтва, бульбянай станцыі, Станцыі аховы расьлін, Зернавой і Льняной Станцыі. Ад друку — „Чырвоная зьмена“ — „Шляхі калектывізацыі“, „Зьвязда“, „Калгаснік Беларусі“, „Савецкая Беларусь“, „Сельгас. рабочы“, Бюро Краязнаўства, Савету пралетарскага Турызму і адказных працаўнікоў станцыі. Савет склікаецца загадчыкам Станцыі па меры патрэб, ня менш аднаго разу ў 2 месяцы.

д) Станцыя мае ўсе юрыдычныя правы.

е) Станцыя мае свой штамп і пячатку сваёй назвы.

ж) Станцыя карыстаецца ўсімі відамі ільгот, устаноўленых для навукова-дасьледчых устаноў.

Аб раённых с.-г. дасьледчых станцыях моладзі.

1. Раённая с.-г. Дасьледчая Станцыя Моладзі разгортвае работу на базе практычнай працы брыгад вопытнікаў, рацыяналізатараў і вынаходцаў у калгасах і саўгасах, прыцягваючы мясцовыя навуковыя сілы і навучальныя ўстановы. Дзеля гэтага неабходна сканцэнтраваньне спецыялістых навокал работы станцыі і брыгад. Раённая с.-г. Станцыя разгортвае работу практычна пры буйнай гаспадарцы ці сельгас. навучальнай установе, скарыстоўваючы ўсе магчымасьці для арганізацыі падняцьця працы сельскай гаспадаркі на належную вышыню ў адпаведнасьці спецыялізацыі раёну, маючы зямельны вучастак, групу жывёл, сельска-гаспадарчыя прылады і машыны, адпаведнае насеньне, угнаеньне і г. д.

2. а) Структурная пабудова раённай с.-г. станцыі вызначаецца адпаведнасьцю спецыялізацыі данага раёну, і практычна-дасьледчая праца павінна быць накіравана галоўным чынам па спецыялізаваных гаспадарках.

б) Станцыя павінна мець штатных працоўнікоў спецыялістых (аграномаў, зоатэхнікаў) і для штодзённай работы павінны быць прыцягнуты добраахвотны актыў спецыялістых раёну.

в) Станцыя павінна трымаць цесную сувязь з брыгадамі вопытнікаў, рацыяналізатараў і вынаходцаў пры розных формах соц. сэктару (у калгасах, саўгасах і г. д.) праводзячы штодзённую сыстэматычную дапамогу тэхнічна-мэтодычнымі сіламі і жывое кіраўніцтва.

г) Раённая с.-г. станцыя моладзі мае с.-г. выстаўку, с.-г. экспанаты для папулярызацыі лепшага вопыту дасягненьняў у працы с.-г. Для жывой сувязі і абмену вопытам станцыя склікае канфэрэнцыі і нарады брыгад.

д) С.-Г. станцыя павінна весьці належную працу разам з брыгадамі па адшукваньню мінеральных угнаеньняў для с.-г.

е) Раённая Станцыя павінна мець пры сабе агра-бібліятэку, пры дапамозе якой станцыя зможа даваць адказы на ўсякія запытаньні брыгад па с.-г.

С р о д к і.

С.-Г. Дасьледчая Станцыя Моладзі Беларусі праходзіць па Бюджэту НКЗБ, згодна пляну і каштарысу станцыі, якому і прадстаўляе сваю фінансавую справаадачу ў устаноўленым парадку, для правядзеньня мерапрыемстваў не ўвайшоўшы у вытворчы плян і каштарыс, станцыя мае права атрымоўваць дадатковыя сродкі ад зацікаўленых гаспадарчых устаноў, каапэрацыйных аб'яднаньняў і навукова-дасьледчых органаў. Раённыя с.-г. дасьледчыя станцыі, праходзяць па бюджэту Райза.

Вывучэньне эканамічных пытанняў брыгадамі ў саўгасах і калгасах.

Тэма пытання	Схэма пытання	Мэтодыка вывучэньня і ўмовы
1. Прынцыпы пабудовы вытворчых брыгад і іх разьмеры ў ільнягапаляводных прадпрыемствах.	1. Брыгады спецыялізаваныя а) сталым складам б) сезонным ” в) часовым ” 2. Брыгады камбіні. а) з сталым складам б) з сезонным ” в) з часовым ” 3. Разьмер брыгады.	1. Усе віды брыгад арганізуюцца па вытворчаму прызнаку з вучотам кваліфікацыі і вопытнасьці працаўніка. 2. У аснову спецыялізаваных брыгад кладзецца прынцып выкананьня адной якой-небудзь канкрэтнай працы (ворыва, бараньба, пасаў і інш.). 3. Камбінаваныя брыгады будуцца паводле прынцыпу выкананьня комплексу работ (2, 3 і больш), якія паміж сабой звязаны па характару і часу работ (ворыва, баранаваньне, церабленьне і г. д. 4. Розны разьмер брыгад па рознаму будзе ўплываць на вытворчасць і якасьць працы, разьмер брыгад у 10, 20, 30, 40, 50 асоб (па спецыяльным і камбінаваным) вывучаецца на розных работах. 5. Як спецыялізаваныя, так і камбінаваныя брыгады павінны будавацца па прынцыпу спецыялізацыі працы, як у брыгадзе ў цэлым, так і ўнутры яе. 6. У залежнасьці ад аб'ёму, характару і тэрміну

Тэма пытання	Схэма пытання	Мэтодыка вывучэння і ўмовы
<p>2. Зьдзелшчына.</p>	<p>1. Асновы зьдзелшчыны. 2. Віды зьдзелшчыны. 3. Прэм. фонд. 4. Дадатковая надбаўка ў прападнэх.</p>	<p>работ, бригады будуюцца з сталым складам (у майстэрнях, ў прадпрыемствах і г. д.), з сезонным складам дзе работа выконваецца ня ўвесь год) і з часовым складам (для выканання якой-небудзь часовай працы).</p> <p>7. Пераборска працаўнікоў з адной бригады ў другую магчыма ў асоба выключных выпадках і асоба агаварываецца.</p> <p>8. Неабходна арганізаваць прымацаваньне бригад альбо груп да пасобных галін работ і да тых, альбо іншых с.-г. машын і прылад (трактараў, сеўнікаў і інш.).</p> <p>1. У аснову зьдзелшчыны павінны быць пакладзены нормы выпрацоўкі і якасьць працы.</p> <p>2. Зьдзелшчына групавая, альбо бригадная праводзіцца ў цэлым усёй бригадай альбо групай; праца-дні выкананай працы ў групе, альбо бригадзе дзеліцца паміж сябрамі па роўну.</p> <p>3. Зьдзелшчына індывідуальная ўжываецца ў тых выпадках, калі людзі ў бригадзе недастаткова замацаваліся і зработалісь у залежнасьці ад характару працы.</p> <p>4. Зьдзелшчына ўстанаўляецца на адзінку працы</p>

<p>3. Нормы выпрацоўкі.</p>	<p>1. Працоўнай сілай. 2. Цягавай сілай конскай. 3. Цягавай мэханічнай сілай (за 8—10 годз. працы на адзінку працы).</p>	<p>па катэгорыях: лёгкія сярэднія, цяжкія і кваліфікаваныя.</p> <p>5. У выключных выпадках уводзіцца дадатковая надбаўка працадзён супроць устанаўляемай нормы.</p> <p>1. Усе работы па ўстанаўленьню норм праводзяцца ў гаспадарчых ўмовах.</p> <p>2. Праца па нармаваньню праводзіцца ў парадку прастога запісу ў належных формах, а таксама хронамэтрычных назіраньняў, дзе яны магчымы.</p> <p>3. Нормы выпрацоўкі ўстанаўляецца для бригад, груп і паасобных працаўнікоў.</p> <p>4. У аснову ўстанаўленьня норм кладзецца праца лепшых бригад з лепшых працаўнікоў.</p> <p>5. Вучоту падлягаюць усе пэрыяды работ з пачатку да сканчэння. Час, які затрачваецца на працу, падзяляецца на вытворчы і нявытворчы. Да вытворчага часу належыць непасрэдна выконваемая праца (ворыва, малацьба, пасеў і інш.); да нявытворчага часу належаць: прастоі, пераходы, падрыхтоўка і інш.</p> <p>6. Пры ўстанаўленьні норм выпрацоўкі неабходна ўлічыць якасьць і становішча с.-г. машын і прылад, рэльеф глебы і характар і формы частку і становішча цягавой конскай сілы.</p> <p>7. Устанаўленьне норм вытвараецца на аснове</p>
-----------------------------	--	--

Тэма пытання	Схема пытаньня	Мэгодыка вывучэньня і ўмовы
4. Вучот вытворчасці працы.	<ol style="list-style-type: none"> 1. На палявых работах. 2. На прадпрыемствах майстэрнях 3. Унутры г-кі. 	<p>параўнаньня адных і тых-жа работ паміж брыгадамі, групамі і індывідуальнымі працаўнікамі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На аснове штодзённых запісаў у параўнаньні іх паміж паасобнымі брыгадамі, (групамі і працаўнікамі ўстанавляецца ступень вытворчасці, выходзячы з норм выпрацоўкі). 2. У аснову вытворчасці працы кладзецца выкананьне вытворчага заданья, якое вызначае тэрміны, час і аб'ём працы. 3. Вучот працы і ацэнка дзеннай выпрацоўкі вытвараецца ў працэднэх.
5. Новыя формы і мэтады сацыялістычнай працы.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соцспарборніцтва і ўдарніцтва. 2. Форма ўдзелу. 3. Форма праверкі. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. У аснову арганізацыі працы кладзецца мэтад сацспарборніцтва і ўдарніцтва. Соцспарборніцтва і ударніцтва павінна ахапіць усе масы працоўных і калгасьнікаў. 2. Спарборніцтва можа праводзіцца як паміж паасобнымі брыгадамі і групамі ўнутры гаспадаркі, так і паміж брыгадамі і групамі і гаспадаркай у цэлым сумеснага саўгасу, альбо калгасу. 3. Ва ўмовах па соцспарборніцтву і ўдарніцтву павінны быць паказаны дасканалы пералік паказьнікаў (якасьць працы, перавыкананьне

норм выпрацоўкі, лепшае скарыстаньне с.-г. машын, эканомія гаручага і г. д.).

4. Вучот і праверка сацумовы і ўдарніцтва выконваецца ў суадносінах з выкананьнем працы, але не пазней, чым праз кожныя 10—20 дзён ход выкананья ўмоў па тым, альбо іншым відам работ, асьвятляецца ў насыценна газэце, мясцовым друку і на сходах.

1. На аснове вытворчага пляну і норм выпрацоўкі па вытворчым працэсам вызначаецца гадовая патрэбнасьць рабсілы.

2. Гадовая патрэбнасьць складаецца з гадавых, сезонных і часовых рабочых у вытворчасці.

3. Параўнаньне гадавой патрэбнасьці з наяўнасьцю вызначае колькасьць магчымага скарыстанья паза саўгасам альбо калгасам, альбо неабходнасьць прыцягненьня з боку.

6. Разьмеркаваньне і скарыстаньне працсілы у ільна-каныпляводных прадпрыемствах.

1. Патрэбная колькасьць рабсілы:

- а) сталых працаўнікоў,
- б) сезонных,
- в) часовых.

2. Скарыстаньне лішняй працсілы і прыцягненьне недастатковай.

Досьледы па барацьбе са стратамі.

1. Выяўленьне страт насеньня.

1. Пры захоўваньні.
2. Пры ачыстцы.
3. Пры пратручваньні.

Мэта гэтага досьледу: выявіць страты і знайсці спосабы барацьбы з імі. Шляхам вызначэньня чыстаты і ўсхожасьці захоўваемага насеньня і параўнаньня з дапусьцімай да засеvu (на 1931 г. чыстота 95%, усхожасьць 65%) знойдем процант страт пры захоўваньні, ачыстцы і пратручваньні. Напрыклад: калі ў гаспадарцы маецца ільна-насеньня перад захоўваньнем 1000 кгр. з чыстатой 90%, усхожасьцю 80%, а пасля захоўваньня, ачысткі і пратручваньня атрымалі 889 кгр. з чыстатой 94% і усхожасьцю 65%, то мы маем наступнае: ад захоўваньня і пратручваньня—усхожасьць зьнізілася з 80% да 65% г. зн. на 15%, а ад ачысткі—чыстата павысілася з 90 да 94%, альбо павысілася на 4%, а ўсё разам узятае атрымаем (+ 4%) і (—15%) усяго 11% страт. Пасля вылічэньня знаходзім, што 11% ад агульнай колькасці насеньня 1000 кгр. складае 111 кгр. страт.

II. Выяўленьне страт угнаеньня.

- 1) Пры захоўваньні.
- 2) Пры перавозцы угнаеньня.
- 3) Пры унясенні угнаеньня.

Вядуцца назіраньні і вучот страт пры гаспадарчым захоўваньні, перавозцы і ўнясенні угнаеньняў і сваечасова зьнішчаюцца ўмовы, адмоўна ўплываючыя на якасьць і колькасць угнаеньня.

III: Скарыстаньне мэханічнай і жывой цягавой сілы.

1. Разьмер і форма рабочага вучастку:
 - а) пры пахаці,
 - б) пры сяўбе,
 - в) пры ўборцы.
2. Разьмер трактарных і жывых цягавых-конскіх калён.
3. Гранічная суткавая нагрузка трактара і каня.
4. Гранічная нагрузка трактара прычэпнымі прыладамі (плугі, бароны, сеялкі, церабільныя машыны).

5. Прастой рухавікоў:

- 1) пры запраўцы гаручага і змазачнага;
- 2) пры зьмене прылад;
- 3) пры засыпцы ўгнаення;
- 4) пры насыпцы насення (ручнай, механічнай);
- 5) пры рамонце рухавікоў;
- 6) пры рамонце с.-г. машын.

6. Лішнія прагоны:

- а) на поле;
- б) пры засыпцы насення і ўгнаення.

1. Выяўленьне страт, звязаных з формамі і памерамі вучастку вядзецца шляхам параўнання вытворчасці працы на розных вучастках; для гэтага на працягу 10-гадз. рабочага дня трактара пры розных формах і рознай рабочай плошчы выяўляецца вытворчасць працы, вышукваецца лепшая форма і разьмер рабочага вучастку.

2. Разьмер трактарных калён, ці жывой цягавай сілы ўстанаўляецца шляхам параўнання калён з пэўнай колькасцю трактароў, ці адзінак жывой цягавай сілы з стандартнымі нормамаі, альбо лепшымі нормамаі, выяўленымі ў гаспадарцы. Пры вывучэнні выяўляецца вытворчасць працы на адзінку трактара, ці жывой цягавай сілы пры розных нормах калён і розных формах расстаноўкі на працу.

3. Гранічная суткавая нагрузка трактара і каня. Мэта гэтага дасьледваньня—выявіць найлепшыя нормы нагрузкаў рухавіка, каня пры розных формах работы, а таксама страты ад недастатковага скарыстаньня рухавіка ў гаспадарцы, бяручы для параўнання гранічную нагрузку для трактара ў 23 гадзіны ў суткі, а для каня—ў залежнасьці ад яго сілы.

4. Загрузка рухавіка прычэпнымі прыладамі.

Устанаўляюцца страты недастатковай нагрузкаў рухавіка прычэпнымі прыладамі. Вышукваюцца найлепшыя формы адначасовай счэпкі, напр. плугоў, барон, раскідных сьвярака, і барон, 2-х сьвярака замест адной і г. д.

Шляхам дасьледваньня ўстанаўляецца гранічная мажлівая адначасовая прычэпка рознымі машынамаі і прыладамаі.

5. Выяўленьне страт, звязаных з прастоямі рухавікоў.

Шляхам назіраньня і вучоту ўстанаўляюцца страты ад прастояў рухавіка ў час запраўкі, зьмены прычэпных прылад, засыпкі насення і ўгнаення і інш.

У парадку вынаходніцтва адшукваюцца найлепшыя формы разьмяшчэньня матар'ялаў па плошчы гаручага, змазачнага і г. д. Прымаюцца захады да сваечасовага знішчэньня нявытворчых прастояў.

6. Знішчэньне лішніх прагонаў.

Вядзецца назіраньне і вучот лішніх прагонаў. вышукваюцца найлепшыя месцы знаходжаньня калён у час працоўнага сэзону.

IV. Барацьба з нявытворчымі стратамі гаручага і змазачнага матар'ялу.

Нявытворча-затрачаная колькасць змазачнага і гаручага ўстанаўляецца шляхам параўнаньня выдатковай колькасці змазачнага, гаручага з стандартнымі нормамаі.

V. Страты ўраджаю:

- 1) ад засьмечанасьці пустазельлем;
- 2) ад шкоднікаў і хвароб.

Выяўленьне страт ад засьмечанасьці, ад хвароб і шкоднікаў устанаўляецца шляхам параўнаньня ўраджаю палёў, засьмечаных і незасьмечаных палёў, пашкоджаных хваробамі і шкоднікамаі і непашкоджаных.

Вядзецца барацьба з хваробамі і шкоднікамаі, шляхам пратручваньня насення, і з сарнінамаі праз належную ачыстку насення і апрацоўку глебы.

VI. Выяўленьне страт, звязаных з несваечасовай уборкай.

- 1) пры несваечасова раньняй уборцы;
- 2) пры позьняй ўборцы.

Выяўляюцца страты, атрыманыя ў выніку несваечасовай уборкі. Прымаюцца захады да правядзеньня сваечасовай уборкі.

VII. Страты, звязаныя з сушкай ураджаю.

Пры розных спосабах сушкі (сушка ў снапох нерастаўленых у розных формах) устанаўляюцца найлепшыя спосабы, а таксама страты, якія атрымліваюцца пры розных спосабах сушкі.

VIII. Выяўленьне страт пры захоўваньні ўраджаю (трасты).

Пры розных спосабах захоўваньня трасты (у скірдах, пад навесам і іншымі спосабамаі) устанаўляюцца страты і выяўленьне найлепшых спосабаў захоўваньня. Калі лён захоўваецца неабмалочаны, устанаўляюцца %/о ўсхожасьці насення і страты ад мышэй і птушак і інш. шкоднікаў.

Хэмізацыя (угнаенні)

I. Вывучэнне пытанняў угнаення пад лён і каноплі.

Вывучэнне патрэбнасці глебы ва ўгнаеннях пад лён.

- 1) Вучастак без угнаення.
- 2) „ серна-кіслы амоні + сільвініт, ці калійная соль.
- 3) „ серна-кіслы амоні + супэрфасфат.
- 4) „ супэрфасфат + сільвініт, ці кал. соль.
- 5) „ серна-кіслы амоні + сільвініт, ці кал. соль:— супэрфасфат.

Нормы угнаення: чыстага азоту (N)—60 кгр. на га, чыстага калію K_2O 60 кгр. чыстай фосфарнай кіслаты (P_2O_5)—60 кгр.

Для тарпяных глеб неабходна браць азоту (N)—30 кгр. (чыстага) а фосфарнай кіслаты—60 кгр. (чыстай) і чыстага калію K_2O —120 кгр.

II. Вывучэнне патрэбнасці глебы ва ўгнаенні пад каноплі.

- 1) Вучастак без угнаення.
- 2) „ серна-кіслы амоні + сільвініт, ці калійная соль.
- 3) „ серна-кіслы амоні + супэрфасфат.
- 4) „ супэрфасфат + сільвініт, ці калійная соль.
- 5) „ серна-кіслы амоні + сільвініт, ці кал. соль + супэрфасфат.

Нормы ўгнаення: на мінеральных глебах: чыстага азоту (N)—120 кгр. на га, чыстага калію 120 кгр. на га, фосфарнай кіслаты (чыстай) P_2O_5 —120 кгр. на га, а на тарпяных глебах тая-ж норма, як і пад лён (30 кгр. чыстага азоту, 60 кгр. чыстай фосфарнай кіслаты і 120 кгр. чыстага калію).

(2) Вывучэнне розных форм фосфарна-кіслых угнаенняў пад лён і каноплі.

- 1) Вучастак без угнаення.
- 2) „ супэрфасфат + серна-кіслы амоні.
- 3) „ фасфарыт + сільвініт + серна-кіслы амоні.
- 4) „ касцьяная мука + сільвініт + серна-кіслы амоні.

Дозы ўгнаення—60 кгр. чыстай фосфарнай кіслаты на га (P_2O_5).

45 кгр. чыстага калію (K_2O) на га і

45 кгр. чыстага азоту (N) на га.

Вывучэнне розных форм фосфарна-кіслых, азоцістых і калійных угнаенняў пад лён і каноплі.

Пры вывучэнні норм угнаенняў за норму прымаецца:

Пад лён—на мінер. глебах

}	Чыстага азоту (N) у серна-кіслым амоні 45 кгр. на га:
	Чыстай фосфарнай кіслаты (P_2O_5) у супэрфасфаце 60 кгр. на га.
	Чыстага калію (K_2O) у калійнай солі, ці сільвініце 45 кгр. на га.

на тарпян. глебах

}	Чыстага азоту (N) у серна-кіслым амоні 30 кгр. на га.
	Чыстай фосфарнай кіслаты (P_2O_5) у супэрфасфаце 60 кгр. на га.
	Чыстага калію (K_2O) у калійнай солі, ці сільвініце 120 кгр. на га.

Пад каноплі—на мінер. глебах

}	Чыстага азоту (N) у серна-кіслым амоні 120 кгр. на га
	Чыстай фосфарнай кіслаты (P_2O_5) у супэрфасфаце 120 кгр. на га.
	Чыстага калію (K_2O) у калійнай солі, ці сільвініце—120 кгр. на га.

на тарпян. глебах

}	Чыстага азоту (N) у серна-калійным амоні 60 кгр. на га.
	Фосфарнай кіслаты (чыстай) P_2O_5 у супэрфасфаце 90 кгр. на га.
	Чыстага калію (K_2O) у калійнай солі, ці сільвініце 120 кгр. на га.

III. Нормы ўгнаення.

- а) Пад лён
- 1) Вучастак—без угнаення.
 - 2) „ сульфат-амоні + кал. соль + супэрфасфат $1/2$ нормы.
 - 3) „ сульфат-амоні + кал. соль + супэрфасфат—1 норма.
 - 4) „ сульфат-амоні + кал. соль + супэрфасфат—1,5 норма.
- б) Пад каноплі:
- 1) Вучастак—без угнаення.
 - 2) „ сульфат амоні + кал. соль + супэрфасфат— $1/2$ нормы.
 - 3) „ сульфат-амоні + кал. соль + супэрфасфат 1 норма.
 - 4) „ сульфат-амоні + кал. соль + супэрфат—1,5 нормы.

БИБЛИОТЕКА
КОМУНИСТИЧЕСКАЯ
АКАДЕМИИ.

IV. Нормы чыстай фосфарнай кіслаты ў супэрфасфаце.

А. Пад лён.

- 1) Вучастак—серна-кіслы амоні + сільвініт.
- 2) „ супэрфасфат—30 кгр. + с. кіслы амоні + сільвініт.
- 3) „ супэрфасфат—60 кгр. + с. кіслы амоні + сільвініт.
- 4) „ супэрфасфат—90 кгр. + с. кіслы амоні + сільвініт.
- 5) „ супэрфасфат—120 кгр. + с. кіслы амоні + сільвініт.

Б. Пад каноплі.

- 1) Вучастак—серна-кіслы амоні + сільвініт.
- 2) „ $\frac{1}{2}$ нормы P_2O_5 у супэрфасфаце + с. кіслы амоні норма + сільвініт норма.
- 3) „ 1 норма P_2O_5 у супэрфасфаце + серна-кіслы амоні норма + сільвініт норма.
- 4) „ 1,5 нормы P_2O_5 у супэрфасфаце + серна-кіслы амоні норма + сільвініт норма.

V. Нормы чыстага калію ў калійнай солі, альбо сільвініце на балотных і мінэральных глебах.

А. Пад лён.

- 1) Вучастак—серна-кіслы амоні + супэрфасфат.
- 2) „ $\frac{1}{2}$ нормы кал. солі, альбо сільвініта + серна-кіслы амоні + супэрфасфат.
- 3) „ 1 норма кал. соль, альбо сільвініту + серна-кіслы амоні + супэрфасфат.
- 4) „ 1,5 нормы кал. соль, альбо сільвініту + серна-кіслы амоні + супэрфасфат.

Б. Пад каноплі.

- 1) Вучастак—серна-кіслы амоні + супэрфасфат.
- 2) „ 0,5 нормы кал. соль; альбо сільвініту + серна-кіслы амоні + супэрфасфат.
- 3) „ 1 норма кал. соль, альбо сільвініту + серна-кіслы амоні + супэрфасфат.
- 4) „ 1,5 нормы кал. соль, альбо сільвініту + серна-кіслы амоні + супэрфасфат.

VI. Нормы азоцістых угнаеньняў на мінэральных і балоцістых глебах.

А. Пад лён.

- 1) Вучастак—кал. соль + супэрфасфат.
- 2) „ серна-кіслы амоні + 15 кгр. + кал. соль + супэрфасфат.
- 3) „ серна-кіслы амоні—30 кгр. + кал. соль + супэрфасфат.
- 4) „ серна-кіслы амоні—45 кгр. + кал. соль + супэрфасфат.
- 5) „ серна-кіслы амоні—60 кгр. + кал. соль + супэрфасфат.
- 6) „ серна-кіслы амоні—75 кгр. + кал. соль + супэрфасфат.

Б. Пад каноплі.

- 1) Вучастак—кал. соль + супэрфасфат.
- 2) „ $\frac{1}{2}$ нормы серна-кіслы амоні + кал. соль + супэрфасфат.
- 3) „ 1 норма—серна-кіслы амоні + кал. соль + супэрфасфат.
- 4) „ 1,5—серна-кіслы амоні + кал. соль + супэрфасфат.

VII. Досьледы з попелам.

- 1) Вучастак—бяз попелу.
- 2) „ —п о п е л.
- 3) „ —попел + супэрфасфат.
- 4) „ —калійная соль + , ці сільвініт + супэрфасфат.

Норма попелу з разьліку 1 т. на га, супэрфасфату з разьліку 60 кгр. чыстай фосфарнай кіслаты, калійнай солі—45 кгр. чыстага калію на га. Досьледы ставяцца пад лён і каноплі на стара-пахатных глебах.

Масавыя досьледы з вапнаваньнем.

Пры ўнясенні вапны ў масавых досьледах рэкамэндуецца з маючыхся ў наяўнасьці севазваротаў скарыстаць наступныя варыянты:

1. 1) Жыта (вапна ўкладаецца ў занятым папары ўвясну пры ўнясенні гною.
- 2) Корняплоды.

Ба 31800

3) Лён + мінэр. угнаенні: фосфарныя і калійныя (з разьліку на га чыстага калію 45 кгр., чыстай фосфарнай кіслаты—60 кгр.

II. 1) Жыта (вапна укладаецца ў занятым папары пры вясновым араньні).

2) Канюшына I г.

3) Канюшына II г.

4) Лён + мінэр. уг. (фосфарнай кіслаты 60 кгр. і чыстага калію 45 кгр.

III. 1) Жыта (вапна ўносіцца ў занятым папары пры вясновым араньні).

2) Лён + фосфарнай кіслаты—60 кгр. на га, кал. солі—45 кгр. чыстага калію + азоцістыя 22,5 кгр. чыстага азоту на га.

IV. Яравыя збожжавыя — вапна ўносіцца пры васеньнім ворыве і калі ўносіцца гной, дык вапна адначасова з гноем.

2) Лён + чыстага азоту,—45 кгр. + фосфарнай кіслаты ў фасфарыце—60 кгр. + кал. соль чыстага калію—45 кгр. на га.

V. 1) Яравое з падсевам канюшыны (вапна ўносіцца пад ярыню з падсевам канюшыны).

2) Канюшына I г.

3) Канюшына II г.

4) Лён + супэрфасфат чыстай фосфарнай кіслаты 60 кгр. + калійная соль чыстага калію—45 кгр. на га.

VI. Вывучэньне розных норм вапны.

1) Вучастак бяз вапны

2) „ вапна $\frac{1}{4}$ нормы па гідрал. кіслотн.

3) „ вапна $\frac{1}{2}$ нормы па гідрал. кіслотн.

4) „ вапна $\frac{3}{4}$ нормы па гідрал. кіслотн.

5) „ вапна 1 норма па гідрал. кіслотн.

Гэты досьлед пажадана ставіць на фоне арганічнага ўгнаеньня гною, торфу, ці зялёнага ўгнаеньня, у такім разе на ўсей плошчы дасьледчага вучастку ўкладаецца роўнамерна гною, з разьліку 18 т. на га, альбо торфу (паветрава-сухога) з разьліку 36 тон на га, ці зялёнага ўгнаеньня і на фоне арганічнага ўгнаеньня (гною, торпу і зялёнага) закладаецца досьлед з рознымі нормама вапны.

Дзеля вызначэньня гідралітычнай кіслотнасьці дасьледваемага вучастку, каб ведаць, колькі ўкласьці вапны, неабходна перад закладкай досьледу ўзяць з вучастку глебавую пробу для вызначэньня па ступені кіслотнасьці неабходнай колькасьці вапны.

Глебавая проба з вызначанага пад досьлед вучастку бярэцца па дыяганалях гэтага вучастку (па касых лініях з адиаго кута на другі), у 6—8 мясцох на глыбіні ворнага пласту, пасья чаго зьмешваецца, і з мешанкі бярэцца проба

каля 1 кгр. і запакоўваецца ў мяшчак, альбо скрынку, куды неаходна ўкласьці запіску з адзначэньнем дэтальнага адрасу гаспадаркі, дзе бярэцца проба, і поле, дзе закладаецца досьлед.

Пасья гэтага ўзятая такім чынам глебавая проба, калі на мейсцы немагчыма дасьледаваць праз спэцыялістых аграномаў, пасылаецца на бліжэйшую дасьледчую станцыю, ці ў лябараторыю навучальных устаноў, дзе і робіцца аналіз яе, а на месца пасылаюцца звесткі аб патрэбнай колькасьці ўкладаньня вапны.

Калі глеба ўгнойваецца вапнай і арганічнымі ўгнаеньнямі торпам, гноем, дык пры двух заворваньнях вапну трэба ўносіць пад першае ворыва, а гной ці торп пад другое ворыва, а пры адным ворыве спачатку раскідваецца гной, ці—торп, а пасья паверсе ўкладаецца вапна пры безадкладным заворваньні. Калі арганічным фонам будзе лубінавае ўгнаеньне, то вапна ўкладаецца пры заворваньні лубінам.

VII. Досьледы з тарпяным угнаеньнем.

Вывучэньне дзеяньня тарпянога кампосту.

1) Торп + попел.

2) Торп + вапна.

3) Торп + фасфарытная мука.

Тарпяныя кампостныя кучы робяць з торпу, які лепш браць з нізіннага балоту, і да яго дамешваюць розныя мінеральныя ўгнаенні пераважна цяжка расчыняльныя, як фасфарытную муку, а таксама і попел, вапну, гной і інш. адкіды. Месца закладкі кампостных куч абіраецца недалёка ад балота, ці ад сялібы, куды неабходна нарыхтаваць тарпянога мятар'ялу; тарпяныя кампосты патрэбна закладываць на цвёрдым грунце, закладку робяць лепш увясну. Пры закладцы кучы спачатку насыцілаецца пласт торпу, таўшчыняю 15—20 см, зверху насыпаецца вапна, ці фасфарытная мука, альбо попел, альбо кладзецца пласт гною, ці інш. адкіды. Потым зноў кладзецца пласт торпу, а таксама ізноў кладзецца слой попелу, альбо вапны, альбо гною, ці фасфар. муку і так паслойна кампостныя кучы робяцца вышыняю ад 1,0 да 1,5 мэтра. Зверху кучы абавязкова павінен быць пласт торпу.

Кампостныя тарпяныя кучы на працягу лета патрэбна перыядычна пералапачываць, і калі стаіць сухое надвор'е, трэба паліваць вадою, ці гнойнай жыжкай. Такім чынам атрымліваецца каштоўнае ўгнаеньне—тарпяны кампост, які вывучаецца пры дасьледваньні пад розныя культуры.

VIII. Параўнаньне розных відаў тарпянога ўгнаеньня.

1. Вучастак—без угнаеньня.

2. „ торп паветраны.

3. Вучастак торп кампоставы.

4. „ торп прапушчаны праз хлеў.

Гэтае дасьледваньне вядзецца на мінеральных глебах, каб знайсці, як найлепш і як ужываць, як угнаенне торп, ці прапушчаны праз скотны хлеў, ці паветравы, ці кампостны. Патрэбна адзначыць з чым кампаставаўся торп, і ў якіх суадносінах.

IV. Уплыў торпу і гною паасобку і разам на ўраджай канпель.

1) Без угнаення.

2) $\frac{1}{2}$ нормы торпу (360 цнт. паветрава сухога).

3) $\frac{1}{2}$ нормы гною (360 пэнти).

$\frac{1}{2}$ нормы гною + $\frac{1}{2}$ нормы торпу.

4) 1 норма гною 720 цэнтнераў.

5) 1 норма торпу 720 паветрава сухога.

Торп для дасьледваньня патрэбна браць праветраны і лепш з нізіннага балоту.

Нормы гною для канпель: $\frac{1}{2}$ нормы 360 цнт. з разьліку на га, норма 720 цн. Норма торпу паветрава-сухога;

$\frac{1}{2}$ нормы—360 цнт. а норма 720 цнт. з разьліку на га.

Торп павінна ўкладаць загадзя да пасеву канпель.

Вылічэньне паасобных ўгнаеньняў на дасьледчыя вучасткі

Пры вызначэньні норм угнаеньняў, як да дасьледчых мэт, так і пры гаспадарчым ужываньні іх, патрэбна рабіць разьлік не па агульнай вазе таго, ці іншага ўгнаеньня, а выходзячы з процантнага складу ў ім чыстага азоту, фосфарнай кіслаты і калію. Гэта робіцца так таму, каб пры розных угнаеньнях аднаго і таго-ж віду, напрыклад (фосфарна-кіслых), але пры розным процантным складзе частых спажываных матэрыяў (фосфарна-кіслых, азоцістых, ці калійных) укладаць аднолькавую колькасць чыстай матэрыі.

Ведаючы нормы чыстага азоту, фосфарнай кіслаты і калію, а пад лён і каноплі (глядзі старонку 17), таксама процантны склад чыстай матэрыі ў тым, ці іншым угнаеньні ня цяжка вылічыць, якая патрэбна агульная вага ўгнаеньня—супэрфасфату, фасфарыту, ці іншага ўгнаеньня, як на дасьледчыя вучасткі, так і на гэктар пры гаспадарчым ужываньні.

Напрыклад: у калгасе маецца сульфат-амонію з 20% чыстага азоту. Гэта значыць, што ў 100 кгр. сульфат-амонію маецца 20 кгр. чыстага азоту, а для досьледу на гэктар патрэбна ўкласьці чыстага азоту 30 кгр. Пры вылічэньні неабходнай колькасці 20% сульфат-амонію разважаем так: у 100 кгр. сульфат-амонію чыстага азоту знаходзіцца 20 кгр. а 1 кгр. чыстага азоту будзе знаходзіцца ў колькасці, ў 20 разоў меншай (100 : 20), а для атрымання 30 кгр. чыстага

азоту нам неабходна ўзяць сульфат-амонію ў 30 разоў больш (100 : 20 і \times 30) 100 дзелім на дваццаць і памнажаем на 30, пасля чаго атрымліваем лічбу 150 кгр. Гэта і ёсьць агульная колькасць сульфат-амонію, неабходнага на гэктар.

Ведаючы разьмер дзялянкі, напр. 200 кв. мтр., а таксама колькасць сульфат-амонію 150 кгр. на га. (10000 кв. мтр.), вылічваем, колькі неабходна сульфат амонію на 200 кв. мтр. Вылічэньне робім так: для 10000 кв. мтр. 1 гэктар патрэбна 150 кгр. сульфат амонію, а на 1 кв. мтр. 10000 разоў менш (150 : 10000), а на 200 кв. мтр. у 200 разоў больш (150 : 10000 \times 200). Зрабіўшы вылічэньне гэтых лікаў, знаходзім, што на дзялянку ў 200 кв. мтр. патрэбна 3 кгр. сульфат амонію.

Такім-жа чынам робіцца вылічэньне і іншых угнаеньняў—фосфарна-кіслых, ці каліевых.

Вылігэньне неабходнага на дасьледчую дзялянку ўгнаеньня магчыма зрабіць яшчэ паводле наступнай формулы:

$$x = \frac{П \cdot Р}{К \cdot 100}$$

дзе x (ікс) будзе неабходная колькасць ўгнаеньня, патрэбная на дзялянку кгр.

П—норма чыстай матэрыі ў кгр. азоту, фосфарнай кіслаты, альбо калію з разьліку на гэктар.

Р—плошча дасьледчай дзялянкі.

К—процантны склад чыстага азоту фосфарнай кіслаты, альбо калію ў тым ці іншым угнаеньні. Раствучым гэта на канкрэтным прыкладзе: у гаспадарцы маецца сўпэрфасфат, у якім чыстай фосфарнай кіслаты 16%. На гэктар чыстай фосфарнай кіслаты патрэбна ўкласьці 60 кгр. Плошча дасьледчай дзялянкі 500 кв. мтр. Каб вылічыць, колькі патрэбна супэрфасфату на дзялянку, падстаўляем гэтыя лічбы ў вышэйадзначаную формулу:

$$x = \frac{П (60 \text{ кгр.}) \times Р (500 \text{ кв. м.})}{К (16\%) \times 100} = 18,75 \text{ кгр.}$$

Гэта і ёсьць колькасць супэрфасфату, неабходнага на дасьледчую дзялянку, плошчай 500 кв. мт. з 16% складам чыстай фосфарнай кіслаты (P_2O_5) у супэрфасфаце.

I. Досьлед па мэханізацыі палявых работ пры культуры лёну і каноплі.

1. Глыбіня ворыва пад лён і каноплі.

- 1) ворыва глыб. 9 см.
- 2) " " 12 "
- 3) " " 15 "
- 4) " " 18 "

Досьлед закладеца па канюшынішчы, ці мягкой пахаці ў гаспадарчых умовах у палявым севазвароце. Ворыва з рознай глыбінёй робіцца трактарам, а пры адсутнасці такога можна і цягавай коннай сілай.

2. Прадпасеўная апрацоўка глебы пад лён і каноплі, як меры барацьбы з сарнінамі.

1. Рыхленьне дыскавай бараной + рыхленьне бараной „Зіг-Заг“.
2. Лушчэньне многалямешнікам.
3. Рыхленьне бараной „Зіг-Заг“.

Досьлед закладеца на мягкой пахаці і на ільнішчы. Пры вышыні ільну 20 см 1—2 мясцох пасеву, узяць пробу з 1 кв. мтр. і зрабіць падлік сарнін, паказаўшы назвы іх, высушваць і зважыць. Дыскавую барану пускаюць на мяккіх глебах на максымальную глыбіню.

3. Поліва ільну.

1. Поліва ручное.
2. Поліва машыннае.
3. Бяз поліва.

Досьлед праводзіцца пры радковым спосабе пасеву лёну. Пры дасьледваньні выяўляецца вытворчасць працы, пры поліве і колькасць і якасьць атрыманай саломы і сямя лёну пры розных спосабах полкі.

4. Сушка саломы лёну.

- У полі: 1. Снапамі, складзенымі ў бабкі.
2. Снапамі, складзенымі ў крэсла (козлы)
3. Звычайная сушка + падсушка ў ёўні.
4. Інш. спосабы сушкі, якія практыкуюцца ў гас-

падарцы і якія знойдуць у парадку вынаходніцтва. Досьлед даводзіцца да валакна.

5. Сушка галовак лёну.

- 1) Сушка на сонцы.
- 2) Сушка пад навесам.
- 3) Сушка ў сушыльнях (ёўнях).
- 4) Мясцовы спосаб сушкі.

Досьлед па сушцы галовак лёну на сонцы, пад навесам праводзіцца з рознай таўшчынёй слою галовак. У мэтах вызначэння найлепшых спосабаў сушкі, з розных спосабаў бяруцца абразкі семя, вагою па 100 гр. з кожнага спосабу сушкі і высылаецца на бліжэйшую кантрольна-насенную станцыю для вызначэння гаспадарчай годнасьці і ўсхожасьці.

Досьледы па мэханізацыі палявых работ па культуры канпель.

1) Досьлед з уборкай.

а) зялёных канпель.

- 1) вучастак—Жаткай.
- 2) " Касілкай.

б) Зрэлых канпель,

- 1) вучастак—Жаткай.
- 2) " Снопавязалкай.

Мэта гэтага досьледу выявіць найлепшыя спосабы ўборкі а таксама выявіць вытворчасць працы (як цягавай) мэханічнай, так і рабочай сілы.

2. Спосабы засеву канпель.

- 1) Радавая сьвярка.
- 2) Раскідная сьвярка.

Час высеву—масавая гаспадарчая сяўба. Нормы высеву, аднолькавыя для ўсіх спосабаў пасеву (130 кгр.). Фон угнаення уносіцца прыняты у гаспадарцы.

3. Сушка канпель.

- 1) Сушка ў радох.
- 2) " ў казлах.
- 3) " у шатрах (бабках).

Дасьледваньне праводзіцца ў гаспадарчых умовах. На зіраньне вядзецца да выхаду валакна. Лепшыя мэтады сушкі ільну ўводзяцца ў гаспадарцы.

1. Досьледы па агратэхніцы ільну і канпель.

1. Вучастак а) васеньняе ворыва (раньняе).

б) вясновая бараньба з аднасовым ўкладаньнем мін. угнаенняў.

в) Раньні высев радковым сеўнікам, палепшаным, ачышчаным насеньнем з разьліку 130 кгр. на га.

2. Вучастак—з усімі тымі мерапрыемствамі, якія ўжываюцца у данай гаспадарцы.

Вывучэньне гэтага досьледу праводзіцца на мінеральных глебах па канюшынішчы, альбо мяккай пахаці.

2. Тэрміну высеву лёну.

1) Вучастак—як толькі магчыма працаваць на полі.

2) " пасья 10 дзён ад першага высеву.

3) " пасья 10 дзён ад другога высеву.

4) " пасья 10 дзён ад трэцяга высеву.

Гэта дасьледваньне праводзіцца ў мэтах выяўленьня лепшага часу высеву ў данай мясцовасьці.

Дасьледваньне вядзецца ў гаспадарчых умовах.

3. Нормы высеву лёну.

1) Вучастак—высеў з разьліку 100 кгр. на га.

2) " з разьліку 130 на га.

3) " " 150 кгр. на га.

У гэтым досьледзе робіцца высеў радковым сеўнікам. Пасеў робіцца ачышчаным і добрым усхожым насеньнем.

4. Тэрміны ўборкі лёну.

1) Вучастак пасья красаванья (час малочнай сьпеласьці насеньня).

2) Вучастак у час жоўтай сьпеласьці.

Дасьледваньне з тэрмінам ўборкі робіцца на плошчы гаспадарчага высеву лёну. Досьлед вядзецца да атрыманья валакна.

5. Тэрміны высеву канпель.

1) Вучастак—раньні высеў.

2) " 10 дзён пасья I пасеву.

3) " 10 дзён пасья II пасеву.

Досьлед вядзецца на плошчы гаспадарчага высеву канпель.

6. Нормы высеву канпель.

- 1) Вучастак—высеў з разьліку 110 кгр. на га.
 2) " " " " 130 " " "
 3) " " " " 150 " " "

Дасьледваньне вядзецца на плошчы гаспадарчага высеву.

7. Тэрміны ўборкі канпель.

- 1) Вучастак—(на зелянец) у канцы красаванья пасконі
 2) " " пасья красаванья ў час утварэньня малачка ў галовак канпель праз 10 дзён пасья ўборкі 1-га вучастку.

Б. Уборка сьпелых канпель:

- 1) Вучастак—уборка пры зялёнай сьпеласьці.
 2) " " уборка пры поўнай сьпеласьці.

Дасьледваньне з тэрмінамі ўборкі канпель вядзецца на палёх гаспадарчага высеву.

Увага: Усе дасьледваньні па аграэхніцы лёну вядзецца да апрацоўкі часу атрыманья валакна паасобку з кожнага вучастку.

8. Досьлед з расьцілам лёну.

Параўнаньне гушчынь расьцілу лёну.

- 1) Нармальны расьціл.
 2) Удвое радзей нармальнага.
 3) Удвое гусцей нармальнага.

Дасьледваньне расьцілу з рознымі гушчынямі вядзецца ў час масавага расьцілу лёну ў гаспадарцы.

9. Спосаб расьцілу лёну.

- 1) Вучастак—з пераварачваньнем лёну.
 2) Вучастак—без пераварачваньня лёну.

Дасьледваньне вядзецца на вучастках гаспадарчага расьцілу лёну.

10. Параўнаньне расьцілу зялёных сьцяблоў з расьцілам звычайнай сухой саломы (трасты).

- 1) Расьціл з зялёнымі сьцяблямі.
 2) " " сухой саломы.

Для расьцілу зялёных сьцяблы бяруцца ачосаныя ад галовак і прасушаныя.

Другі вучастак—расьціл звычайна сухой саломы.

Дасьледваньне вядзецца з расьцілам лёну да часу выхаду валакна паасобку з кожнага вучастку.

Пры расьціле лёну на стлішча (акрамя досьледу гушчынёй) неабходна расьцілаць лён роўным аднолькавым для ўсіх спосабаў пластом сярэдняй гушчынёй. Расьціл мажліва лічыць 10 кгр. сьцяблоў на 60 мтр. (пагонню). Пры параўнаньні стланья непрасушаных сьцяблоў з звычайным, тая частка саломы, якая расьцілаецца зялёнай (без прасушкі) ачосваецца ў дзень церабленьня і расьцілаецца. Другая частка прасыхае ў полі, потым пасья ачосваньня таксама расьцілаецца па тым-жа фоне (на тым-жа стлішчы), што і зялёная. Выхад валакна вылічаецца к трасты (колькі валакна і колькі трасты). Сушка вылежаўшайся саломы вытвараецца на паветры, шляхам устаноўкі трасты ў конуса (шатры, бабкі). Калі на паветры дасушыць немагчыма, то падсушваць у ёўні, альбо рызе трэба, па магчымасьці, асьцярожна, пры нявысокай тэмпературы, пасья чаго прыступаюць да мяцьця. Пажадана, каб ўсе варыянты аднаго досьледу апрацоўваць у адзін час (разам), пасья мяцьця сырэц павінен адляжацца на працягу каля 10 дзён перад трапаньнем. Трапаньне ўсіх варыянтаў аднаго досьледу павінна весьціся аднымі і тымі-жа трапаламі. Калі трэплюць лён, то першы трэпле ўсе абразкі з большага, а другі начыста. Тропаны лён павінен прапанаваць для ацэнкі (прызначэньня сорту) сартыроўшчыку лёну на бліжэйшым ільна-загатоўчым пункце, альбо заводзе па першай апрацоўцы лёну. Неабходна ўзважваць ў досьледах: 1) сьцябло да стланья; 2) трасту (вылежаўшуюся) пасья сушкі; 3) таксама перад мяцьцем, 4) сырэц пасья мяцьця, 5) трапаны лён, 6) кароткае валакно, пакло пасья яе атрахваньня ад кастры. Неабходна запісваць: 1) пры стланьні; 2) калі і дзе пастрян; 3) калі перавернуты; 4) калі зьнят з стлішча і 5) як сохла траста.

УВАГА: Па ўсім незразумелым пытаньням рабочай праграмы гурткаў рацыяналізацыі вынаходзтва і масавага вопытніцтва, а таксама па іншым цікавым ільна-канапляводных саўгасы і калгасы пытаньням просьба зьвяртацца па адрасу: г. Горкі, Беларуска-Занальная Станцыя Ільну і Канпель.

